

Opening expositie 'De Tweede Kamer in de steigers'
Door de Voorzitter van de Tweede Kamer, Khadija Arib
11 oktober 2017

Dames en heren,

Ik ben al bijna twintig jaar Kamerlid. Ik ben dit gebouw ontelbare keren binnen gelopen. Maar hoe vaak ik hier ook kom, het went nooit helemaal. Het voelt nooit vanzelfsprekend. Het Binnenhof, en de Tweede Kamer in het bijzonder, blijft een magische plek. Deze plek stáát voor democratie, voor vrijheid en gelijkheid. Het is letterlijk het hart van onze democratische rechtstaat. Maar het is óók de fysieke omgeving, die deze plek zo bijzonder maakt. De historie die je gewoon ruíkt als je over het Binnenhof loopt.

Wij hebben het privilege om te werken in een acht eeuwen oud monument. Achter elke ruimte gaat een eigen verhaal schuil.

Nog niet zo lang geleden, in juni van dit jaar, hebben we de Kastein-kamer onthuld. Een klein kamertje in de gangen van de SGP, waar Gerrit Kastein – een verzetsman – in de oorlog werd vastgehouden door de *Sicherheitsdienst*. Hij wist dat er ónder de Kamer een martelruimte was, waar hij naartoe zou worden gebracht. Omdat hij bang was dat hij onder de martelingen de namen van andere verzetsstrijders zou verklikken, is hij in een onbewaakt ogenblik uit het raam gesprongen. Hij gaf zijn eigen leven voor het leven van zijn kameraden.

Dit is maar één verhaal. In de loop van de geschiedenis is het Binnenhof – naast een plek waar hard wordt gewerkt – óók een soort museum, een verzameling van historische verhalen over onze democratie geworden.

Het zijn verhalen die we vol trots vertellen aan de mensen en scholieren die we hier ontvangen. In het regeerakkoord staat dat de regering het alle kinderen mogelijk maakt om het parlement te bezoeken. We zijn blij met dat duwtje in de rug, maar het is niet nieuw. We doen dat al heel lang. In 2016 bezochten bijna 290.000 mensen de Kamer, waarvan bijna 90.000 scholieren.

Wat voor veel van hen ook een nieuw verhaal is, is dat het helemaal niet zo vanzelfsprekend was dat de macht zich hier zou vestigen. Den Haag was een atypische plek voor een parlement.

Het lag afgelegen, letterlijk in de modder. Maar voor afgevaardigden was dat juist aantrekkelijk; het was geen Amsterdam of grote handelsstad. Hier konden ze op min of meer neutraal terrein met elkaar vergaderen. Dat kon overigens niet eerder dan op dinsdagochtend. Kamerleden kwamen uit alle hoeken van het land. Het duurde een eeuwigheid om, op paard of per koets, in Den Haag te komen. Het is één van de erfenissen die wij nog altijd met ons meedragen. De Kamer vergadert nog altijd op dinsdag, woensdag en donderdag.

Inmiddels zijn Den Haag, het Binnenhof en onze democratie onlosmakelijk met elkaar verbonden. Er is geen andere plek ter wereld waar de bestuurlijke macht zo lang aan één stuk geconcentreerd is geweest. Maar dat wil niet zeggen dat het Binnenhof als gebouw of gebouwencomplex statisch is.

Wie de geschiedenis erop naslaat, ziet dat binnen- en buitenkant van de gebouwen door de jaren heen vaak zijn aangepast.

Bijvoorbeeld in 1918, toen het eerste vrouwelijke Kamerlid, Suze Groeneweg, werd beëdigd. Hals over kop moest er een 'damesgarderobe' – mét een eigen toilet – komen. Een andere grote renovatie was in 1956, toen de Kamer werd uitgebreid van 100 naar 150 leden. De Oude Zaal werd ingrijpend veranderd, al bleef het een beetje proppen, met z'n drieën in die kleine groene bankjes. De laatste verbouwing dateert van 1992, toen verschillende gebouwen, zoals het Hotel en de oude ministeries van Koloniën en Justitie, door de nieuwbouw met elkaar werden verbonden. We hebben toen ook de nieuwe plenaire zaal in gebruik genomen. Dat afscheid ging gepaard met veel sentiment. Hans Van Mierlo heeft zich er nooit helemaal overheen kunnen zetten. In de Oude Zaal hing, zei hij, de geur van wilde beesten.

Ik citeer: "Wat is die zaal toch klein, wat is dit toch door en door Nederland. Alleen al een kabinetscrisis zal nooit meer letterlijk zo ruiken als in deze Oude Zaal. Die wilde beestenlucht van te grote emoties in een te kleine ruimte." Inmiddels vergaderen we al

25 jaar in de nieuwe plenaire zaal, maar dat gevoel van weemoed of nostalgie is bij veel Kamerleden nooit helemaal verdwenen.

Nu staan we voor het volgende grote hoofdstuk. De renovatie van het Binnenhof. En om eerlijk te zijn: ik heb er moeite mee. Het idee om straks ergens anders te vergaderen, valt me zwaar. Juist omdat dit zo'n magische plek is. Zo open, licht en transparant. Het zal niet meevallen om dit gebouw voor vijf en een half jaar achter ons te laten. Maar het belangrijkste is natuurlijk dat het parlementaire werk gewoon door gaat, en dat burgers het ook kunnen zien. Dat ze de Tweede Kamer kunnen blijven bezoeken. Dat is één van de belangrijkste vereisten voor onze tijdelijke huisvesting aan de Bezuidenhoutseweg.

De geschiedenis van het Binnenhof leert ons dat het een steeds betere versie van zichzelf geworden. En dat moet ook. Dat zijn we deze plek verplicht. Het is cultureel erfgoed. Dat komt met de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat het Binnenhof nog jaren mee kan, maar ook dat je inzichtelijk maakt hoe het ooit was en hoe het door de jaren heen is veranderd.

Daarom ben ik zo blij met deze tentoonstelling, met foto's en filmpjes die je meenemen terug de tijd in. De tentoonstelling is tot en met 10 januari vrij te bezichtigen, ook in het herfst- en kerstreces. De Kamer blijft dan gewoon open.

We hopen natuurlijk dat zoveel mogelijk mensen de tentoonstelling zullen bezoeken. Niet alleen omdat ze al die bijzondere verhalen over dit gebouw dan tot zich kunnen nemen, maar vooral omdat zij deze magische plek dan zélf kunnen ervaren.